

Asia C-471/23

**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä**

Jättämispäivä:

25.7.2023

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Varhoven administrativen sad (Bulgaria)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

13.7.2023

Valittaja:

Obshtina Veliko Tarnovo

Vastapuoli:

Rakovoditel na Upravlyavashtia organ na Operativna programa
”Regioni v rastezh” 2014–2020

Pääasian kohde

Menettelyssä on kyse kassaatiovalituksesta, jonka Obshtina Veliko Tarnovo (Veliko Tarnovon kunta, Bulgaria) on tehnyt ensimmäisen oikeusasteen hallintotuomioistuimen tuomiosta, jolla hylättiin sen vuosien 2014–2020 toimintaohjelmasta ”Kasvualueet” vastaavan hallintoviranomaisen johtajan (Rakovoditel na Upravlyavashtia organ na Operativna programa ”Regioni v rastezh” 2014–2020) rahoitusoikaisun määrittämisestä tekemästä päätöksestä nostama kanne.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeusperusta

Unionin oikeuden tulkinta; SEUT 267 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohta ja kolmas kohta

Ennakkoratkaisukysymykset

1. Kuuluuko Euroopan rakenne- ja investointirahastojen varojen (jäljempänä ERI-rahastojen varat) muodossa myönnetyn valtiontuen hallinnoija, joka ei ole tuen saaja, Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä sekä Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta 17.12.2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1303/2013 [2] artiklan 10 alakohdassa tarkoitettuun tuensaajan käsitteeseen, kun kyse on valtiontuesta?
2. Voiko ERI-rahastojen varojen muodossa myönnetyn valtiontuen hallinnoija, joka ei ole henkilö, joka käyttää tukea julkista hankintaa koskevan sopimuksen perusteella, olla sellaisen päätöksen oikea adressaatti, jolla määrätään rahoitusoikaisu sen vuoksi, että julkisen hankintasopimuksen tekemisessä on rikottu kansallista tai unionin oikeutta?
3. Onko henkilön, jolle on osoitettu asetuksen N:o 1303/2013 2 artiklan 36 alakohdassa tarkoitetun sääntöjenvastaisuuden vuoksi hallintotoimi ”rahoitusoikaisu”, täytettävä siinä tapauksessa, että valtiontuki on myönnetty ERI-rahastojen varojen muodossa, seuraavat kaksi kumulatiivista edellytystä: sen on oltava varoista, joita sääntöjenvastaisuus koskee, myönnetyn avustuksen saaja ja sen on oltava henkilö, joka on käyttänyt kyseisiä varoja?
4. Voidaanko vastuuta ERI-rahastojen varojen muodossa myönnetyn valtiontuen käytössä tapahtuneista säännösten rikkomisista säännellä tai voidaanko se jakaa uudelleen tuen saajan ja hallinnoijan välisellä sopimuksella, vai onko tuensaaja vastuussa tuesta, jota se käyttää lainvastaisesti?
5. Ovatko tuen saaja ja hallinnoija yhteisvastuussa tuesta, ja onko tällaisesta vastuusta määrättävä tuen myöntämisestä tehdyssä sopimuksessa?
6. Ovatko Euroopan unionin perusoikeuskirjan 41 ja 47 artikla esteenä pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle hallinto- ja oikeuskäytännölle, jonka mukaan ”Organizatsia na dvizhenieto, parkingi i garazhi” EOOD:n kaltaisella ”yleistä taloudellista etua koskevan palvelun liikenteenharjoittajalla”, jonka väitetään rikkoneen toteuttamassaan menettelyssä ERI-rahastojen varojen (joissa on kyse valtiontuesta) käyttöä koskevassa menettelyssä julkisen hankintasopimuksen tekemisen yhteydessä julkisista hankinnoista annettua lakia (Zakon za obshtestvenite porachki), ei ole oikeutta osallistua menettelyyn sellaisen rahoitusoikaisun määrittämiseksi, joka koskee sen tekemää sopimusta, eikä oikeutta osallistua tuomioistuimen menettelyyn tämän hallintotoimen riitauttamiseksi sillä perusteella, että kyseinen liikenteenharjoittaja on kunnan kumppanina kumppanuussopimuksen perusteella siviilioikeudellisessa vastuussa takautumisvaatimuksesta?

Euroopan unionin oikeussäännöt ja Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö, joihin viitataan

Euroopan unionin perusoikeuskirja (jäljempänä perusoikeuskirja): 41 ja 47 artikla sekä 51 artiklan 1 kohta

Rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista sekä neuvoston asetusten (ETY) N:o 1191/69 ja (ETY) N:o 1107/70 kumoamisesta 23.10.2007 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1370/2007: 2 artikla

Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä sekä Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta 17.12.2013 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1303/2013: 2 artiklan 10, 36 ja 37 alakohta

Julkisista hankinnoista ja direktiivin 2004/18/EY kumoamisesta 26.2.2014 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/24/EU

Kansalliset oikeussäännöt, joihin viitataan

Julkisista hankinnoista annettu laki (Zakon za obshtestvenite porachki, jäljempänä ZOP): 2 §:n 2 momentti, 49 §:n 1 momentti ja lisäsäännösten 3 §

Yhteistyössä hallinnoitavista Euroopan rahastoista myönnettyjen varojen hallinnoinnista annettu laki (Zakon za upravlenie na sredstvata ot evropeyskite fondove pri spodeleno upravlenie, jäljempänä ZUSEFSU), joka on ollut voimassa 1.7.2022 alkaen, ja sen aiempi versio, jonka otsikko oli: Euroopan rakenne- ja investointirahastoista myönnettyjen varojen hallinnoinnista annettu laki (Zakon za upravlenie na sredstvata ot Evropeyskite strukturni i investitsionni fondove, jäljempänä ZUSESIF): 70 §:n 1 momentin 9 kohta ja 2 momentti sekä 73 §:n 1 momentti

Laki valtiontuesta (Zakon za darzhavnite pomoshti, jäljempänä ZDP): 9, 12 ja 20 § sekä lisäsäännösten 1 §:n 7 kohta

Sääntöjenvastaisuuksien, jotka ovat perusteita rahoitusoikaisujen tekemiselle, toteamisesta ja prosentuaalisista indikaattoreista rahoitusoikaisujen suuruuden määrittämiseksi Euroopan rakenne- ja investointirahastoista myönnettyjen varojen hallinnoinnista annetun lain mukaisesti annettu asetus (Naredba za posochvane na nerednosti, predstavlyavashti osnovania za izvarshvane na finansovi korektsii, i protsentnite pokazateli za opredelyane razmera na finansovite korektsii po reda na Zakona za upravlenie na sredstvata ot Evropeyskite strukturni i investitsionni

fondove, jäljempänä sääntöjenvastaisuuksien toteamista koskeva asetus): 2 §:n 1 momenttia koskeva liitteessä nro 1 oleva 10 kohta

Edellytyksistä ja menettelystä kuljetusreittien määrittämiseksi ja julkisen henkilöliikenteen toteuttamisesta linja-autoilla 15.3.2002 annettu asetus nro 2 (Naredba Nr. 2 za usloviyata i reda za utvarzhdavane na transportni shemi i za osastestvyavaneto na obshtestveni prevozi na patnitsi s avtobusi, jäljempänä asetus nro 2): 2 ja 16 c § sekä lisäsäännösten 1 §:n 7, 8, 10, 11, 12 ja 13 kohta

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä

- 1 Menettely nro BG16RFOP001-1.001-039 avustusten myöntämisestä ”kaupunkien jälleenrakentamista ja kehittämistä koskevien yhdenntettyjen suunnitelmien toteuttamiseen vuosina 2014–2020” toteutetaan vuosien 2014–2020 toimintaohjelman ”Kasvualueet” (jäljempänä toimintaohjelma) toimintalinjan nro 1 ”Kaupunkialueiden kestävä ja yhdenntetty kehitys” sisällä.
- 2 Toimintalinja nro 1 toteutetaan asetuksen N:o 1301/2013 7 artiklan mukaisesti.
- 3 Hakemuksen jättämistä menettelyssä koskevissa ohjeissa (jäljempänä hakuohjeet) todetaan, että avustus käsiteltävässä asiassa merkityksellisen investointiprioriteetin ”Yhdenntetty kaupunkiliikenne” yhteydessä myönnetään tuensaajina oleville kunnille hallinnollisina yksikköinä ja julkisen infrastruktuurin omistajina. Niissä viitataan nimenomaisesti siihen, että kumppanuus toteuttaa tukitoimenpiteet yleensä yhdessä talouden toimijoiden kanssa. Tässä tapauksessa tuensaajina olevat kunnat toimivat kumppaneiden käyttöön asetettavien varojen osalta valtiontuen hallinnoijina. Kumppaneiden käyttöön asetetut varat on ymmärrettävä osaksi yleistä taloudellista etua koskevien kuljetuspalvelujen tarjoamisesta suoritettavaa vastiketta. Nyt tarkasteltavassa tapauksessa talouden toimija, joka on hankekumppani, allekirjoittaa sopimuksen julkisesta palvelusta, ja menettely toteutetaan asian kannalta merkityksellisen asetuksen N:o 1370/2007 mukaisesti.
- 4 Tässä menettelyssä hyväksytyjä osapuolia ovat hakuohjeiden 5.4.2 kohdan mukaisesti julkisen kaupunkiliikenteen kuntayhtymät asetuksen nro 2 lisäsäännösten 1 §:n 7 kohtaan sisältyvän käsitelmäritelmän mukaisina ”sisäisinä liikenteenharjoittajina”.
- 5 Edellä kuvatussa menettelyssä Veliko Tarnovon kunta teki toimintaohjelman hallintoviranomaisen kanssa myönnettävän avustuksen hallinnointisopimuksen (Administrativen dogovor za predostavyane na bezvazmezdna finansova pomosht, jäljempänä ADBFP) hanke-ehdotuksen ”Veliko Tarnovon kaupungin yhdenntetty julkinen liikenne” toteuttamiseksi. ADBFP:n 1 §:ssä kunta nimetään avustuksen ”tuensaajaksi”.
- 6 ADBFP:n 2.3 §:n mukaan osa avustuksen kokonaisarvoon sisältyvästä määrästä koostuu valtiontuesta, joka myönnetään julkisen henkilöliikenteen

toiminnanharjoittajille asetuksen N:o 1370/2007 mukaisena julkisesta palvelusta maksettavana korvauksena. Tätä valtiontukea hallinnoi Veliko Tarnovon kunta. Se sitoutuu huolehtimaan asiaa koskevien säännösten noudattamisesta asetuksen N:o 1370/2007 vaatimusten mukaisesti, muun muassa ottamaan käyttöön ja soveltamaan asianmukaisia toteuttamisen valvontamekanismeja.

- 7 ADBFP:n yleisten ehtojen 6 §:n 2 momentin mukaan tuensaaja on vastuussa toimintaohjelman hallintoviranomaiseen nähden kumppaneiden ja ulkoisten toimeksisaajien toimista hankkeen toteuttamisen yhteydessä, ja tuensaaja vastaa ”– – kaikista riskeistä, perusteettomat menot ja rahoitusoikaisut mukaan lukien, omalla kustannuksellaan”.
- 8 Veliko Tarnovon kunta ja ”Organizatsia na dvizhenieto, parkingi i garazhi” EOOD (Liikenteen ja pysäköintialueiden ja -hallien järjestämisestä vastaava yhtiö, jäljempänä kuntayhtiö) tekivät 24.8.2018 kumppanuussopimuksen, jonka mukaan Veliko Tarnovon kunta on ”johtava kumppani” ja kumppanuusyhtiö ”kumppani” hankkeessa. Kumppanuussopimus on ADBFP:n erottamaton osa.
- 9 Jos julkisessa hankintamenettelyssä rikotaan säännöksiä tavalla, joka oikeuttaa rahoitusoikaisun määräämisen, kumppanuussopimuksen 14 §:n 2 momentin mukaan hankintaviranomainen vastaa rahoitusoikaisua vastaavasta määrästä.
- 10 Yleistä taloudellista etua koskevan palvelun (julkinen henkilöliikenne) liikenteenharjoittajana ja valtiontuen konkreettisena saajana kuntayhtiö toteutti julkisen hankintamenettelyn, joka koski sähkölinja-autojen ostamista ja toimittamista hankkeen ”Veliko Tarnovon kaupungin yhdenntetty kaupunkiliikenne” yhteydessä.
- 11 Menettelyn päätteeksi tehtiin julkinen hankintasopimus ainoan tarjoajan kanssa, joka oli Excelor Holding Group EOOD:n, Bulgaria, ja Jiangsu Alfa Bus Co:n, Kiina, muodostama yhteenliittymä.
- 12 Toimintaohjelman hallintoviranomaisen johtaja määräsi 11.5.2022 tekemällään päätöksellä Veliko Tarnovon kunnalle rahoitusoikaisun ZUSESIF:n 70 §:n 1 momentin 9 kohdan mukaisen sääntöjenvastaisuuden vuoksi. Päätöksen mukaan sääntöjenvastaisuus tapahtui julkisen hankintasopimuksen tekemisessä ja koostuu siitä, että hankintasopimuksen toteuttamiselle asetettiin syrjivä ehto sääntöjenvastaisuuksien toteamista koskevan asetuksen 2 §:n 1 momenttia koskevan liitteessä nro 1 olevan 10 kohdan a alakohdassa tarkoitetulla tavalla. Määrätty oikaisu oli 25 prosenttia kuntayhtiön tekemän julkisen hankintasopimuksen rahoittamiseen ERI-rahastojen varoista myönnetystä rahoituksesta.
- 13 Veliko Tarnovon kunta nosti kyseisestä päätöksestä kanteen Administrativen sad Veliko Tarnovossa (Veliko Tarnovon hallintotuomioistuin, Bulgaria). Kyseinen tuomioistuin hylkäsi kanteen, koska se piti oikeana hallintoviranomaisen päätelmää, jonka mukaan julkisia hankintasopimuksia koskevaa kansallista lainsäädäntöä on rikottu ja tämä seikka muodostaa ZUSESIF:ssä tarkoitetun

sääntöjenvastaisuuden. Administrativen sad Veliko Tarnovo katsoi, että juuri kunta ADBFP:n sopimuspuolena on rahoitusoikaisun määräämisestä tehdyn päätöksen oikea adressaatti. Se hylkäsi väitteen, jonka mukaan kunta ei ole itse hankintaviranomainen eikä ole siten syyllistynyt sääntöjenvastaisuuteen. Se seikka, että avustuksen tuensaaja on tehnyt kumppanuussopimuksia tietyistä toiminnoista, ei vapauta sitä vastuusta ADBFP:n sopimuspuolena. Kumppanuussopimuksen lauseke, jossa määrätään vastuusta rikkomisista ja riskeistä, myös rahoitusoikaisujen osalta, on regressiluonteinen; sen tarkoituksena on säännellä pelkästään sopimuspuolten keskinäisessä suhteessa sitä, kuka vastaa rahoitusoikaisusta. Kunnan kumppanista ei tule ADBFP:ssä tarkoitettua tuensaajaa eikä se ole valtiontuen saaja; sillä ei ole suoraa yhteyttä toimintaohjelman hallintoviranomaiseen, eikä se voi tästä syystä olla kyseisen viranomaisen mahdollisten päätösten adressaatti.

- 14 Veliko Tarnovon kunta teki kyseisestä Administrativen sad Veliko Tarnovon tuomiosta kassaatiovalituksen Varhoven administrativen sadiin (ylin hallintotuomioistuin, Bulgaria), joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin.

Pääasian asianosaisten keskeiset lausumat

- 15 Kunta riitauttaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätelmät, joiden mukaan se on avustuksen ainoa tuensaaja hankkeessa ja että se on tässä ominaisuudessa rikkonut julkisia hankintoja koskevia säännöksiä. Kunta vetoaa asetuksen N:o 1303/2013 2 artiklan 10 alakohtaan sisältyvään tuensaajan käsitteen oikeudelliseen määritelmään ja toteaa, että kuntayhtiö on sen tuen saaja, jonka osalta rahoitusoikaisu on määrätty, koska se on tuen suora vastaanottaja ja julkisoikeudellinen yhteisö, jonka tehtäväksi on annettu sähkölinja-autojen konkreettinen hankinta. ADBFP:n 2.3 §:ssä määrätään nimenomaisesti, että kuntayhtiö saa tuen ja että kunta on ainoastaan tuen hallinnoija.
- 16 Kunta riitauttaa myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätelmän, jonka mukaan se on rahoitusoikaisun määräämistä koskevassa menettelyssä hallintoviranomaiseen nähden vastuussa kumppaneidensa toimista, koska se kantaa avustuksen käyttämiseen liittyvät riskit. Kunnan näkemyksen mukaan rahoitusoikaisu on hallintotoimi eikä seuraamus, minkä vuoksi sääntöjenvastaisuutta ja oikaisua ei pidä tulkita ”hankintasopimuksen täytäntöönpanoon liittyväksi riskiksi”.
- 17 Sen mukaan käsiteltävässä asiassa merkityksellinen on myös se seikka, että ERI-rahastojen varoista myönnetty avustus on valtiontukea ja konkreettisemmin asetuksessa N:o 1370/2007 tarkoitettu julkisesta palvelusta maksettava korvaus. Hakuohjeissa on kunnan mukaan viitattu nimenomaisesti siihen, että tuensaaja on kumppani, siis julkisesta kaupunkiliikenteestä vastaava kuntayhtiö, ”sisäisenä liikenteenharjoittajana”. Tästä syystä on erotettava toisistaan käsitteet ”ERI-rahastojen varoista myönnetyn valtiontuen saaja” ja ”ERI-rahastojen varoista myönnetyn valtiontuen hallinnoija”. Jos valtiontuki koostuu ERI-rahastojen

varoista, rahoitusoikaisu voidaan määrätä ainoastaan tuen saajalle. Tuensaaja on nimittäin talouden toimija, joka on asettanut syrjivän valintaperusteen ja syyllistynyt sääntöjenvastaisuuksien toteamista koskevassa asetuksessa tarkoitettuun sääntöjenvastaisuuteen. Valtiontuen hallinnoija, tässä Veliko Tarnovon kunta, voi olla vastuussa enintään SEUT 107 artiklassa tarkoitettua valtiontukisääntöjen rikkomisesta.

- 18 Kunta riitauttaa lisäksi sen, ettei kumppania hyväksytyt osapuoleksi rahoitusoikaisun määräämistä koskevassa menettelyssä.
- 19 Vastapuoli kiistää kassaatiovalituksen.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyynnön perusteluista

- 20 Pääasian oikeudenkäynnissä riitautetun kunnalle määrätyn rahoitusoikaisun perustana on toisen talouden toimijan menettelystä seurannut unionin oikeussäännön, joka on pantu täytäntöön kansallisessa lainsäädännössä, rikkominen.
- 21 Todetussa Varhoven administrativen sadin oikeuskäytännössä, joka koskee rahoitusoikaisuista tehtyjen päätösten lainmukaisuuden tutkimista, ei oteta huomioon asetuksen N:o 1303/2013 2 artiklan 10 alakohtaan sisältyvää tuensaajan käsitelmäritelmää valtiontukien yhteydessä eikä asetuksessa N:o 1370/2007 tarkoitettujen ilmausten ”julkinen henkilöliikenne”, ”yleistä taloudellista etua koskevan palvelun tarjoaja”, ”julkisen palvelun velvoite”, ”ERI-rahastojen varoista myönnetyn valtiontuen saaja” tai ”julkisesta palvelusta maksettava korvaus” merkitystä.
- 22 Jotta voidaan vastata kysymykseen siitä, onko Veliko Tarnovon kunta ainoa hankkeen yhteydessä myönnetyn avustuksen tuensaaja ja onko se tässä ominaisuudessa syyllistynyt julkisia hankintoja koskevien kansallisten säännösten rikkomiseen, on tulkittava asetuksen N:o 1303/2013 2 artiklan 10 alakohdassa tarkoitettua tuensaajan käsitettä.
- 23 Käsiteltävässä asiassa, joka koskee sähkölinja-autojen hankintaan käytettyjä varoja, Veliko Tarnovon kunta on ERI-rahastojen varoista myönnetyn valtiontuen hallinnoija. Jotta riita-asia voidaan ratkaista oikein rahoitusoikaisun osalta, on tutkittava, onko Veliko Tarnovon kunta valtiontuen hallinnoijana myös ERI-rahastojen varoista kuntayhtiölle valtiontukena myönnetyn avustuksen tuensaaja.
- 24 Rahoitusoikaisu määrätään hallintotoimena talouden toimijalle sellaisesta toimesta tai laiminlyönnistä, jolla rikotaan kansallista tai unionin oikeutta ERI-rahastojen varojen käytön yhteydessä. Onko sallittua, että oikeushenkilönä, joka ei ole käyttänyt ERI-rahastojen varoja julkisessa hankintamenettelyssä, kunta on rahoitusoikaisujen kautta vastuussa menettelyn yhteydessä tehdyistä rikkomisista? Näin ollen herää myös kysymys, onko sen, jolle on osoitettu rahoitusoikaisusta koostuva hallintotoimi ERI-rahastojen varoista myönnettyjen valtiontukien

yhteydessä, täytettävä samanaikaisesti molemmat seuraavat edellytykset: sen on oltava avustuksen, jota sääntöjenvastaisuus koskee, tuensaaja ja se, joka on käyttänyt kyseisiä varoja.

- 25 Sikäli kuin tuomioistuimet tulkitsevat vastuuta rahoitusoikaisuista koskevan kumppanuussopimukseen sisältyvän lausekkeen takautumista koskevaksi lausekkeeksi, jota sovelletaan ainoastaan kumppaneiden keskinäisessä suhteessa, on selvítettävä, voidaanko vastuuta säännösten rikkomisesta ERI-rahastojen varoista myönnetyn valtiontuen käyttämisen yhteydessä säännellä tai jakaa uudelleen tuen saajan ja hallinnoijan välisellä sopimuksella vai vastaako tuensaaja, joka on käyttänyt sitä lainvastaisesti, rikkomisesta täysimääräisesti.
- 26 Lisäksi perusoikeuskirjan 41 artiklan mukainen oikeus hyvään hallintoon on jokaiselle annettu perusoikeus. Oikeuteen hyvään hallintoon sisältyy: 1. jokaisen oikeus tulla kuulluksi ennen kuin häntä vastaan ryhdytään yksittäiseen toimenpiteeseen, joka vaikuttaisi häneen epäedullisesti; 2. jokaisen oikeus tutustua häntä koskeviin asiakirjoihin ja 3. hallintoelinten velvoite perustella päätöksensä. Perusoikeuskirjan 51 artiklan mukaan perusoikeuskirjaa sovelletaan jäsenvaltioihin silloin, kun ne soveltavat unionin oikeutta. Avustuksen käyttöön asettaminen tapahtuu soveltamalla suoraan unionin oikeutta, joten tämä seikka velvoittaa kansalliset viranomaiset, joiden toimivaltaan oikeuden soveltaminen kuuluu, noudattamaan perusoikeuskirjan 41 artiklaa.
- 27 Tämän suuntainen on myös kysymys siitä, ovatko perusoikeuskirjan 41 ja 47 artikla esteenä kansalliselle oikeus- ja hallintokäytännölle, jonka mukaan pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevan kuntayhtiön kaltaisella yleistä taloudellista etua koskevan palvelun liikenteenharjoittajalla ei ole oikeutta osallistua menettelyyn sellaisen rahoitusoikaisuun määräämiseksi, joka koskee sen tekemää sopimusta, eikä oikeutta osallistua tuomioistuinmenettelyyn tämän hallintotoimen riitauttamiseksi, nimittäin siksi, että kyseinen liikenteenharjoittaja on kunnan kumppanina kumppanuussopimuksen perusteella siviilioikeudellisessa vastuussa takautumisvaatimuksesta.